

Лекція 3-6

Схеми заміщення трансформаторів і автотрансформаторів та їх параметри

1. Двообмотковий трансформатор

1.1. Схема заміщення.

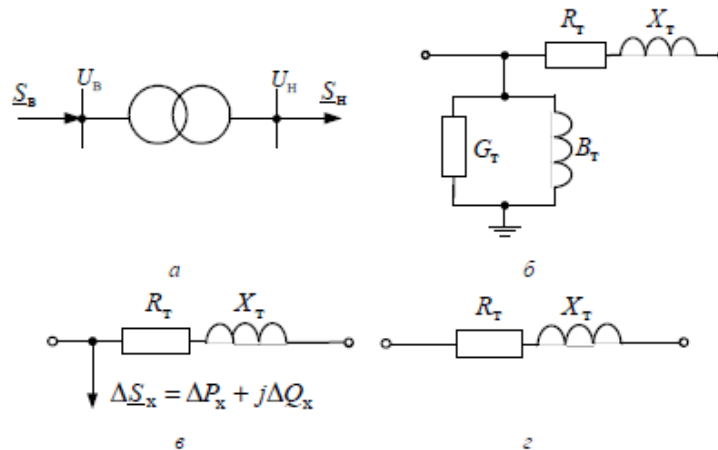

Рис. 1 – Позначення (а) і схеми заміщення двообмоткових трансформаторів: б) – повна; в) – спрощена для трансформаторів з напругою вищої сторони до 220 кВ; г) – спрощена для трансформаторів з напругою вищої сторони до 10 кВ

1.2. Параметри схеми заміщення.

Активний опір двообмоткового трансформатора:

$$R_T = \frac{\Delta P_k \cdot U_{\text{НОМ}}^2}{S_{\text{Т.н.н}}^2}.$$

Повний опір трансформатора:

$$Z_T = \frac{u_{\text{к, \%}}}{100} \cdot \frac{U_{\text{НОМ}}^2}{S_{\text{Т.н.н}}}.$$

Реактивний опір:

$$X_T = \sqrt{Z_T^2 - R_T^2}.$$

Для трансформаторів потужності понад 1000 кВА $X_T \gg R_T$, тому:

$$X_T \approx Z_T = \frac{u_{\text{к, \%}}}{100} \cdot \frac{U_{\text{НОМ}}^2}{S_{\text{Т.н.н}}}.$$

Активна провідність:

$$G_T = \frac{\Delta P_x}{U_{\text{НОМ}}^2}.$$

Реактивна провідність:

$$B_T = \frac{\Delta Q_x}{U_{\text{НОМ}}^2},$$

де ΔQ_x - намагнічуюча потужність трансформатора:

$$\Delta Q_x = \frac{I_x}{100} \cdot S_{\text{Т.ном}}.$$

2. Триобмотковий трансформатор. Автотрансформатор

2.1. Схема заміщення.

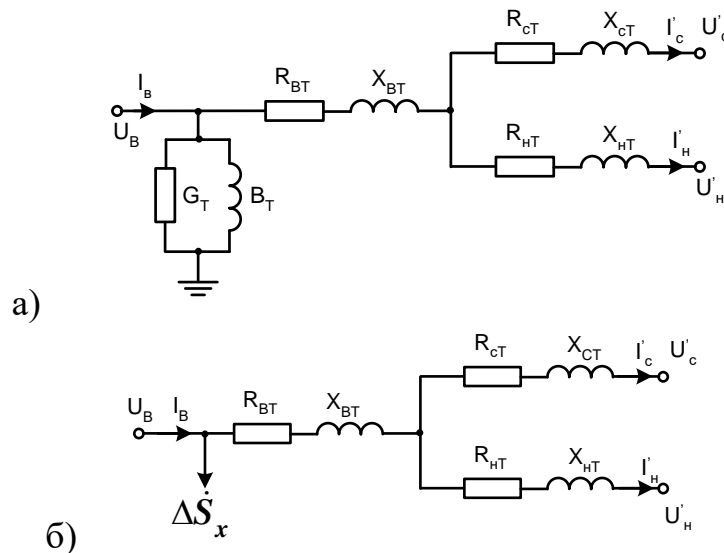

Рис. 2 – Схеми заміщення: а) – повна; б) – спрощена.

2.2. Параметри схем заміщення триобмоткового трансформатора.

Параметри кола намагнічення триобмоткового трансформатора (активну провідність G_T та реактивну провідність B_T) визначаються як у двообмоткового.

Активні опори обмоток:

$$R_g = \frac{\Delta P_{кв} \cdot U_H^2}{S_{T.ном}^2};$$

$$R_c = \frac{\Delta P_{кc} \cdot U_H^2}{S_{T.ном}^2};$$

$$R_h = \frac{\Delta P_{кн} \cdot U_H^2}{S_{T.ном}^2},$$

де $\Delta P_{кв}$, $\Delta P_{кн}$, $\Delta P_{кc}$ - потужності втрат КЗ обмоток.

$$\Delta P_{кв} = 0,5(\Delta P_{кв-с} + \Delta P_{кв-н} - \Delta P_{кc-н});$$

$$\Delta P_{кc} = 0,5(\Delta P_{кв-с} + \Delta P_{кc-н} - \Delta P_{кв-н});$$

$$\Delta P_{кн} = 0,5(\Delta P_{кв-н} + \Delta P_{кc-н} - \Delta P_{кв-с});$$

Потужність обмоток може бути у співвідношенні:

- $S_{вн}/S_{сн}/S_{нн} = 100/100/100$ % - однакова потужність обмоток

- $S_{вн}/S_{сн}/S_{нн} = 100/100/66,7$ % - потужність обмотки НН є менша;

- $S_{вн}/S_{сн}/S_{нн} = 100/66,7/100$ % - потужність обмотки СН є менша.

Якщо потужності обмоток трансформатора однакові, то задають втрати КЗ на одну пару обмоток - найбільше значення ΔP_e .

Для трансформаторів с однаковими потужностями обмоток сумарні втрати КЗ на пару обмоток порівну розподіляють між обмотками.

Активні опори обмоток:

$$R_g = R_c = R_h.$$

Активний опір обмотки ВН:

$$R_g = \frac{R_{спільн}}{2} = \frac{1}{2} \cdot \frac{\Delta P_k \cdot U_{ном}^2}{S_{Тнн}^2}.$$

Якщо одна з обмоток має потужність меншу за номінальну, то активний опір променя обмотки з меншою потужністю (66,7 %):

$$R_{66,7} = 1,5R_{100}$$

Реактивні опори обмоток ВН, СН і НН:

$$X_{\epsilon} = \frac{u_{\kappa, \%}^{\epsilon} \cdot U_{\text{НОМ}}^2}{100 \cdot S_{\text{Т.Н.Н}}};$$

$$X_c = \frac{u_{\kappa, \%}^c \cdot U_{\text{НОМ}}^2}{100 \cdot S_{\text{Т.Н.Н}}};$$

$$X_n = \frac{u_{\kappa, \%}^n \cdot U_{\text{НОМ}}^2}{100 \cdot S_{\text{Т.Н.Н}}},$$

де $u_{\kappa}^{\text{В}}$, $u_{\kappa}^{\text{С}}$ і $u_{\kappa}^{\text{Н}}$ – напруги КЗ, прикладені до обмоток ВН, СН і НН:

$$u_{\kappa}^{\text{В}} = \frac{1}{2} (u_{\kappa \text{ в-н}, \%} + u_{\kappa \text{ в-с}, \%} - u_{\kappa \text{ с-н}, \%});$$

$$u_{\kappa}^{\text{С}} = \frac{1}{2} (u_{\kappa \text{ с-н}, \%} + u_{\kappa \text{ в-с}, \%} - u_{\kappa \text{ в-н}, \%});$$

$$u_{\kappa}^{\text{Н}} = \frac{1}{2} (u_{\kappa \text{ в-н}, \%} + u_{\kappa \text{ с-н}, \%} - u_{\kappa \text{ в-с}, \%});$$

2.3. Параметри схем заміщення триобмоткового автотрансформатора.

Параметри кола намагнічення триобмоткового трансформатора (активну G_T та реактивну B_T провідність) визначають як у двообмоткового.

Випадок 1: значення втрат короткого замикання задані тільки для однієї пари обмоток;

В режимі передачі потужності від ВН до СН і назад потужності обмоток однакові.

Активний опір обмотки ВН:

- якщо задано $\Delta P_{\kappa \text{ в-с}}$:

$$R_{\epsilon} = \frac{1}{2} \cdot \frac{\Delta P_{\kappa \text{ в-с}} \cdot U_{\text{НОМ}}^2}{S_{\text{Т.Н.Н}}^2}.$$

- якщо задано $\Delta P_{\kappa \text{ в-н}}$:

$$R_{\epsilon} = \frac{\alpha}{\alpha + 1} \cdot \frac{\Delta P_{\kappa \text{ в-н}} \cdot U_{\text{НОМ}}^2}{S_{\text{Т.Н.Н}}^2}.$$

Активний опір обмотки СН:

$$R_c = R_{\epsilon}.$$

Активний опір обмотки НН:

$$R_n = \frac{R_{\epsilon}}{\alpha_n};$$

$$\alpha_n = S_{\text{НН}} / S_{\text{Т.Н.Н}}.$$

Випадок 2: значення втрат КЗ відомі для трьох пар обмоток, $\Delta P_{\kappa \text{ в-с}}$, $\Delta P_{\kappa \text{ в-н}}$, $\Delta P_{\kappa \text{ с-н}}$. Паспортні дані на пару обмоток $\Delta P_{\kappa \text{ в-с}}$ наведено віднесеними до номінальної потужності автотрансформатора, а значення $\Delta P_{\kappa \text{ в-н}}$ та $\Delta P_{\kappa \text{ с-н}}$ – до номінальної

потужності обмотки НН. Їх перераховують до номінальної потужності автотрансформатора:

$$\Delta P_{\kappa \theta - \text{H}} = \Delta P'_{\kappa \theta - \text{H}} \cdot \frac{S_{\text{T.H.H}}^2}{S_{\text{HH}}^2} = \frac{\Delta P'_{\kappa \theta - \text{H}}}{\alpha^2};$$

$$\Delta P_{\kappa \text{C} - \text{H}} = \Delta P'_{\kappa \text{C} - \text{H}} \cdot \frac{S_{\text{T.H.H}}^2}{S_{\text{HH}}^2} = \frac{\Delta P'_{\kappa \text{C} - \text{H}}}{\alpha^2},$$

де $\Delta P'_{\kappa \theta - \text{H}}$ та $\Delta P'_{\kappa \text{C} - \text{H}}$ - табличні значення втрат потужності КЗ:

Активні опори обмоток:

$$R_{\theta} = \frac{\Delta P_{\kappa \theta} \cdot U_{\text{H}}^2}{S_{\text{T.H.H}}^2};$$

$$R_{\text{C}} = \frac{\Delta P_{\kappa \text{C}} \cdot U_{\text{H}}^2}{S_{\text{T.H.H}}^2};$$

$$R_{\text{H}} = \frac{\Delta P_{\kappa \text{H}} \cdot U_{\text{H}}^2}{S_{\text{T.H.H}}^2},$$

де $\Delta P_{\kappa \theta}$, $\Delta P_{\kappa \text{H}}$, $\Delta P_{\kappa \text{C}}$ - потужності втрат КЗ обмоток:

$$\Delta P_{\kappa \theta} = 0,5(\Delta P_{\kappa \theta - \text{C}} + \Delta P_{\kappa \theta - \text{H}} - \Delta P_{\kappa \text{C} - \text{H}});$$

$$\Delta P_{\kappa \text{C}} = 0,5(\Delta P_{\kappa \theta - \text{C}} + \Delta P_{\kappa \text{C} - \text{H}} - \Delta P_{\kappa \theta - \text{H}});$$

$$\Delta P_{\kappa \text{H}} = 0,5(\Delta P_{\kappa \theta - \text{H}} + \Delta P_{\kappa \text{C} - \text{H}} - \Delta P_{\kappa \theta - \text{C}}).$$

Реактивні опори обмоток ВН, СН і НН:

$$X_{\theta} = \frac{u_{\kappa, \%}^{\theta} \cdot U_{\text{НОМ}}^2}{100 \cdot S_{\text{T.H.H}}};$$

$$X_{\text{C}} = \frac{u_{\kappa, \%}^{\text{C}} \cdot U_{\text{НОМ}}^2}{100 \cdot S_{\text{T.H.H}}};$$

$$X_{\text{H}} = \frac{u_{\kappa, \%}^{\text{H}} \cdot U_{\text{НОМ}}^2}{100 \cdot S_{\text{T.H.H}}},$$

де u_{κ}^{B} , u_{κ}^{C} і u_{κ}^{H} - напруги КЗ, прикладені до обмоток ВН, СН і НН:

$$u_{\kappa}^{\text{B}} = \frac{1}{2}(u_{\kappa \theta - \text{H}, \%} + u_{\kappa \theta - \text{C}, \%} - u_{\kappa \text{C} - \text{H}, \%});$$

$$u_{\kappa}^{\text{C}} = \frac{1}{2}(u_{\kappa \text{C} - \text{H}, \%} + u_{\kappa \theta - \text{C}, \%} - u_{\kappa \theta - \text{H}, \%});$$

$$u_{\kappa}^{\text{H}} = \frac{1}{2}(u_{\kappa \theta - \text{H}, \%} + u_{\kappa \text{C} - \text{H}, \%} - u_{\kappa \theta - \text{C}, \%}).$$